

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Višanje starostne meje za presejanje in izkušnje Klicnega centra Programa Svit s populacijo med 69. in 74. letom starosti

Tjaša Bajc, Irena Debeljak, Katarina Lobe,
Uroš Rozman, Mateja Jurejevčič in Doris Šarlah

NIJZ, Klicni center Programa Svit

SVITOV DAN 2015

KAJ PRIČAKUJEMO?

- Odzivnost?
- Večji delež pozitivnih izvidov FIT (Fecal Immunochemical Test)
- Več bolnišničnih priprav
- Manj analgosedacij/anestezij?
- Slabša očiščenost
- Večji delež odkritih polipov in RDČD

KOMUNIKACIJA S STAROSTNIKI

Vpliv fizičnih in psihično – vedenjskih sprememb

- Okvara sluha
- Slabše razumevanje
- Pomanjkanje pozornosti
- Motnje spomina
- Pomanjkanje znanja in določenih spretnosti
- Težave v verbalnem izražanju lastnih misli
- Socialna izolacija
- Neugodje v določenih socialnih interakcijah

Pričakovanja starostnikov

- Strpnost
- Potrpežljivost
- Prijaznost
- Poslušnost
- Empatija
- Iskrenost
- Nevsiljivost
- Glasen in razločen govor
- Nezapleteno izražanje

ODLOČITEV ZA SODELOVANJE – POGOSTA VPRAŠANJA IN TEŽAVE 1

- Program vabljenja

Vabljenje v Program Svit v letu 2015 za osebe starejše od 69 let poteka po posebnem programu vabljenja

Od 1. 1. 2016 bomo vabili po ustaljenem načinu vabljenja

mesec rojstva = mesec vabljenja

parno/neparno leto rojstva = parno/neparno leto vabljenja

ODLOČITEV ZA SODELOVANJE – POGOSTA VPRAŠANJA IN TEŽAVE 2

- Do **vključno** 74. leta starosti
- **Stroški** programa se krijejo iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja
- **Nacionalni** presejalni program
- **Postopek** sodelovanja
- Testiranje na **dve leti**
- **Nejasno** izpolnjene pristopne izjave
- Izjavo o sodelovanju je potrebno vrniti tudi, če so prisotni **izključitveni kriteriji**

ODVZEM VZORCEV

- **Prehrana in zdravila** nimajo vpliva na izid analize vzorcev blata – Imunokemično testiranje
- Pomoč pri pacientih s **kroničnim zaprtjem**
- Če se tekom odvzema vzorcev blata pojavi npr. menstruacija, driska ali proktološke težave s krvavitvijo, poklicati v klicni center za **nov testni komplet**

Najpogostejše napake:

vzorci brez datuma odvzema, preveč blata, iztek pufra, isti datum odvzema, prestar vzorec, pretečen rok testerjev

POZITIVEN IZVID FIT

OBISK IZBRANEGA OSEBNEGA ZDRAVNIKA

KLIC V KLICNI CENTER PROGRAMA SVIT

KOLONOSKOPIJA

OBISK PRI IZBRANEM OSEBNEM ZDRAVNIKU

- **Napotnica** za presejalno kolonoskopijo
 - Ustrezna napotitev glede na indikacijo
 - Priprava in navodila za jemanje zdravil pri bolnikih s kronično boleznijo
- **Recept** za čistilno sredstvo (MoviPrep)
- **Vprašalnik** za pripravo na kolonoskopijo

POMEMBNOST KOLONOSKOPIJE

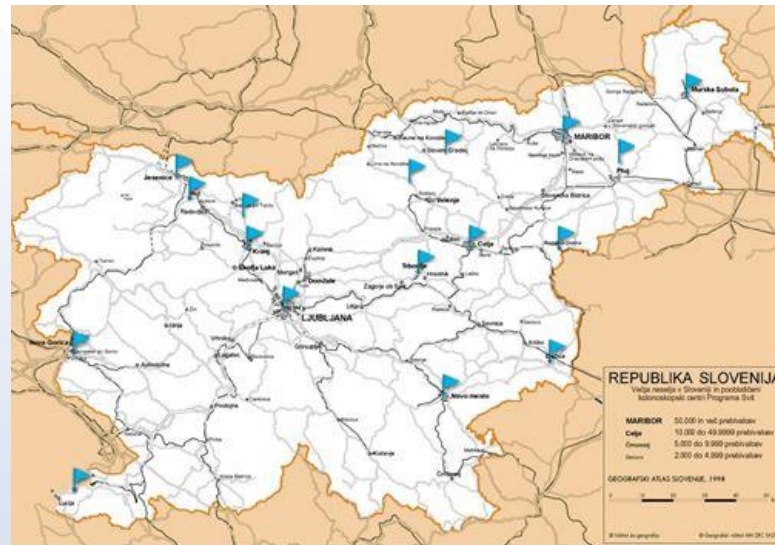
- Pri pozitivnem izvidu prikrite krvavitve v blatu **testa ne ponavljamo**
- Kolonoskopija je najbolj natančna preiskava za odkrivanje bolezni debelega črevesa in danke. Nobena druga preiskava je **ne more nadomestiti**
- Ob pozitivnem izvidu FIT in navkljub opravljeni kolonoskopiji v zadnjih treh letih **svetujemo (ponovno) kolonoskopijo**
- ...
- Individualna presoja glede na komorbidnost

NAROČANJE NA KOLONOSKOPIJO

- Določitev termina kolonoskopije – klic v klicni center
 - Napotnico in vprašalnik vzame pacient s seboj na preiskavo
 - Obvestilo o terminu in navodila za čiščenje dobijo po pošti
 - Na kontrolno kolonoskopijo znotraj 6 mesecev in na ponovno kolonoskopijo naroči klicni center Programa Svit
- ...
- Kolonoskopijo v okviru Programa Svit lahko opravi samo oseba, ki je v programu opravila test na prikrito krvavitev v blatu in je bil izvid pozitiven

DOLOČITEV KOLONOSKOPSKEGA CENTRA

- Najbližji kolonoskopski center/pacientove želje
- Bolnišnična priprava, analgosedacija, anestezija

PRIPRAVA NA KOLONOSKOPIJO - ČIŠČENJE

Za **uspešno** in **varno** kolonoskopijo je ključna dobra očiščenost črevesja.

- Preveriti ali razumejo navodila za čiščenje
- Pozornost pri bolnikih s kronično boleznijo
- Pozornost pri kronično zaprtih pacientih

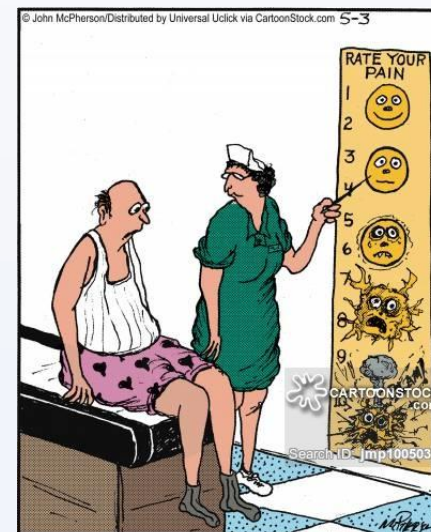
KOLONOSKOPSKI NEODZIVNIKI

- Strah pred bolečino
- Strah pred zapleti
- Premalo poučeni o pomembnosti kolonoskopije

UGANKA O BOLEČINI

- Ljudje se **različno odzivamo** na nek prihajajoč dražljaj
- Sporočilo, da je kolonoskopija zelo boleča, je zelo **razširjeno**
- Kolonoskopija je pogosto **prikazana** kot potencialno usodna
- Pacienti, ki imajo **malo resničnega vedenja** o kolonoskopiji, so lahko izjemno dojemljivi za negativna sporočila

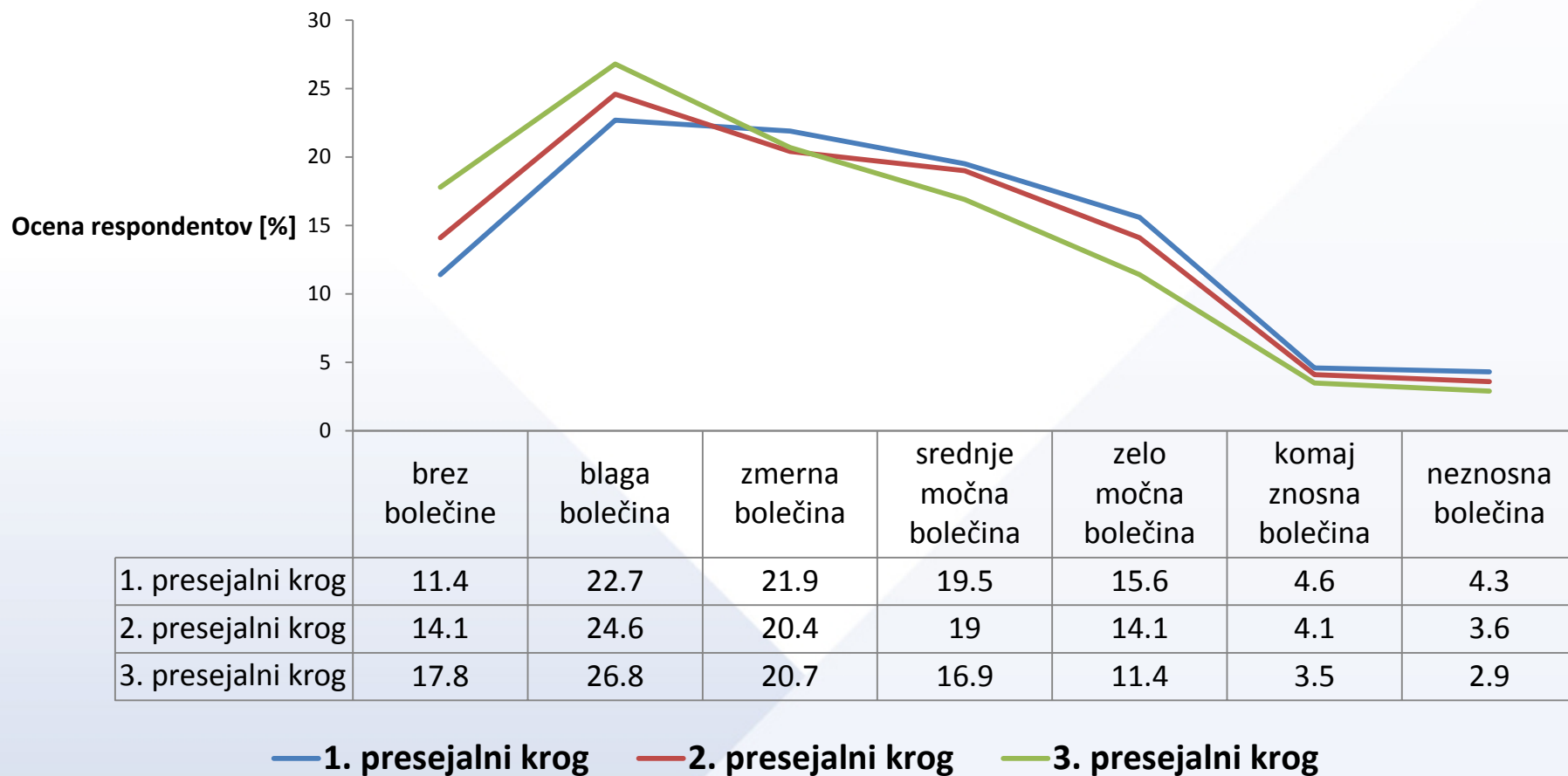

IZKUŠNJE PACIENTOV

Rezultati analize Programa Svit glede na anketni vprašalnik po opravljeni kolonoskopiji:

- Največ oseb označi oceno izkušnje s kolonoskopijo **kot pozitivno**
- Največ oseb označi **blago stopnjo bolečine**

Ocena respondentov o stopnji bolečine v treh presejalnih krogih

BOLEČINA KOT IZZIV

Kaj si pacienti želijo?

- Izčrpne informacije
- Spodbudo
- Skrbno, sočutno in razumevajoče ravnanje zdravstvenega osebja
- Občutek varnosti
- Prijetno, pozitivno vzdušje
- Občutek, da bolečino lahko nadzorujejo tudi sami

NEODZIVNOST V PROGRAMU SVIT

Razlogi za neodzivnost

- Pozabili, založili, odlašali
- Prepričani so, da so zdravi
- Premalo informacij o Svit
- Nimajo dovolj časa za preventivo
- Strah, da bi jim odkrili raka
- Ne zaupajo v zdravstvo
- Ne pripisujejo pomembnosti Svit
- Prepričani so, da se na zdravje ne da vplivati
- So že opravili kolonoskopijo
- Zamenjali vabilo za reklamo
- Strah jih je kolonoskopije

(Lipovec Čebren in sod., 2014)

Vloga zdravstvenih delavcev

- Spomniti
- Informirati
- Pridobiti zaupanje

*"Če hočeš potovati hitro, pojdi sam,
če hočeš priti daleč, potuj v družbi."*

Afriški pregovor

Klicni center Programa Svit

Tel: 01/620 45 21

Fax: 01/620 45 29

info@program-svit.si